

OPERE I

Ediție de
HORIA-ROMAN PATAPIEVICI

EZRA POUND

OPERE I

Poezii

1908-1920

Traduceri de
Mircea Ivănescu și Radu Vancu

Selecție, îngrijire de ediție,
cronologie, introducere și comentarii de
Horia-Roman Patapievici

HUMANITAS
fiction

Redactori: Denisa Comănescu, Andreea Răsuceanu
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corectori: Cristina Jelescu, Iuliana Glăvan
DTP: Emilia Ionașcu, Carmen Petrescu

Tipărit la R.A. Monitorul Oficial

EZRA POUND

SELECTED EARLY POEMS

Copyright 1926, 1935, 1968 by Ezra Pound.

Copyright © 1976 by the Trustees of the Ezra Pound Literary Property Trust.

All rights reserved.

Translated and published by agreement with New Directions Publishing Corporation,
New York.

© HUMANITAS FICTION, 2014, pentru prezenta versiune românească

ISBN 978-973-689-702-3

Descrierea CIP este disponibilă

la Biblioteca Națională a României.

EDITURA HUMANITAS FICTION

Piața Presei Libere 1, 013701 București, România

tel. 021/408 83 50, fax 021/408 83 51

www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro

Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro

Comenzi telefonice: 0372 743 382, 0723 684 194

CUPRINS

<i>Notă asupra ediției</i>	13
<i>Introducere în viața lui Ezra Pound. O cronologie</i>	15
<i>Introducere în modernismul lui Ezra Pound: modernismul ca renaștere</i>	139

Poezii 1908-1920

Poeme din *A LUME SPENTO* (1908),
A QUINZAINE FOR THIS YULE (1908),
PERSONÆ (1909) și *EXULTATIONS* (1909)

Copacul	207
Threnos	208
La Fraisine	209
Cino	211
Na Audiart	214
Villonaud pentru Noelul ăsta	217
Villonaud: Balada spânzurătorii	219
Mesmerism	221
Famam librosque cano	222
Laudă Ysoltei	224
De Aegypto	226
Pentru E. McC.	228
În ocnă	230
Marvoil	232
Și astfel în Ninive	234
Cerbul Alb	235
Guido te cheamă astfel	236
Litanie de noapte	237

Sestina: Altaforte	239
Piere Vidal bătrân	241
Paracelsus în excelsis	244
Balada bunului însoțitor	245
Către propria față în oglindă	248
Ochii	249
Francesca	250
Planh pentru tânărul rege englez	251
Ballatetta	253
Rugăciune pentru viața doamnei sale	254
Vorbire pentru Psyche în Cartea de aur a lui Apuleius	255
„Blandula, tenulla, vagula“	256
Erat hora	257
Roma	258
Monumentul ei, chipul tăiat acolo	259
Mesajul dlui Housman	261

Poeme din *CANZONI* (1911)

Und Drang

I [Sunt destrămat pân' la leșin]	265
II [Confuzie, clamoare, printre multele voci]	266
III [Voința de a trăi se duce de la mine]	267
IV Elegia	268
V [Cum modernitatea noastră]	270
VI [Credeam că am lăsat Dragostea deoparte]	271
VIb [Am ieșit să te caut în înserare]	271
VII Casa splendoarei	272
VIII Flacăra	273
IX (Horae beatae inscriptio)	275
X (Altarul)	275
XI (Au salon)	276
XII (Au jardin)	278

Poeme din *RIPOSTES* (1912)

Silet	281
In exitum cuiusdam	282
Mormântul de la Akr Çaar	283
Portrait d'une femme	285

N.Y.	287
O fată	288
„Phasellus ille“	289
Un obiect.	290
Quies	290
Corăbierul	291
Mantaua	295
Δόρρα	296
Apparuit	297
Acul	298
Sub mare	299
Plonjonul.	300
O virginală.	301
Pan e mort.	302
Dieu! Qu'il la fait.	303
Tabloul	304
Despre Jacopo del Sellaio.	304
Întoarcerea	305
Alchimistul	306

Poeme din *LUSTRA* (1916; 1917)

Tenzone.	311
Compătimirea	312
Mansarda.	313
Grădina	314
Ortus	315
Salutație.	316
Salutație secundă	317
Primăvara	319
Albâtre.	320
Causa.	320
Mandat	321
Un pact	323
Lui Whistler, american	324
Surgit fama	325
Figură de dans	326
April	328
Gentildonna	328

Restul	329
Les Millwin	330
Instrucțiuni ulterioare	331
O cântare a treptelor	332
Ité	333
Dum Capitolium scandet	333
To kalón	333
Studiul de estetică	334
Salvaționiștii	335
Epitaf.	336
Arides	336
Cada	337
Temperamentele	338
Amitiés	339
Meditatio.	341
Către Dives	341
Doamne.	342
Phyllidula	343
Tipare	344
Coda	344
Ochiul văzător	345
Ancora	346
„Dompna pois de me no'us cal“	347
Venirea războiului: Acteon	350
După Ch'u Yuan	351
Liu Ch'e.	352
Evantai, pentru Majestatea Ei Imperială	353
Ts'ai Chi'h	353
Într-o stație de metrou.	354
Alba	354
Iarba-neagră	355
Faunul	356
Coitus	357
Întâlnirea	358
Tempora	359
Conduri negri: Bellotti	360
Societate	361
Imagine de la d'Orléans	362
Papirus.	362

„Ione, moartă de un an de zile“	363
Ἰμέρω	364
Fata din prăvălie	365
Către tânăra doamnă prietenă cu Formianus	366
Pisică îmblânzită	367
L'art, 1910	367
Simulacre	368
Femei în fața vitrinei	368
Epilog	369
Ordinea socială	370
Ceainăria	371
Muzică veche	372
Insula de pe lac	373
Epitafuri	374
Înțelepciune veche, mai degrabă cosmică	375
Cei trei poeți	375
Țiganul	376
Jocul de șah	377
Provincia Deserta	378

Poeme din *BLAST* (1914)

Salutație terță	383
Monumentum aere etc.	385
Veniți, cantilațiile mele	386
Înainte somnului	387
Post mortem conspectu	388
Fratres minores	389

KITAI (1915)

Cântecul arcașilor din Shu	393
Minunata găteală	394
Cântecul râului	395
Soția neguțătorului care călătorește pe râu: O scrisoare	397
Poem lângă podul de la Ten-Shin	399
Mâhnirea scării cu nestemate	401
Plângerea grănicerului	402
Scrisoare din exil	403

Patru poeme de plecare	406
Despărțire pe râul Kiang	406
Luându-și rămas-bun de la un prieten	407
Rămas-bun lângă Shoku	408
Orașul Choan	409
Oameni din sud în ținutul rece	410
Poem-Sennin al lui Kakuhaku	411
O baladă a Căii Agudelor	412
Veche idee despre Choan a lui Rosoriu	413
„Norul nemișcător“ al lui To-Em-Mei	415

Alte poeme din *LUSTRA* (1916; 1917)

Lângă Perigord	419
Villanelle: Momentul psihologic	426
Pagani, 8 noiembrie	428
Unui prieten care scrie despre dansatoare de cabaret	429
Omagiu lui Quintus Septimius Florentis Christianus	432
Pește și umbra	434
Impresii după François-Marie Arouet (de Voltaire)	435

Poeme din *QULA PAUPER AMAVI* (1919),
INSTIGATIONS (1920) și *UMBRA* (1920)

Phanopocia	439
Langue d'Oc	441
Mœurs contemporaines	451
Cantico del sole	457
Hugh Selwyn Mauberley	459

[Partea I]

E.P. Ode pour l'election de son sepulchre	461
II [Epoca cerea o imagine mai fermă]	462
III [Chimonoul roz-ca-ceaiul și așa mai departe]	463
IV [Aceștia, oricum, au ieșit la luptă]	465
V [Au murit, nenumărați]	467
Yeux glauques	468
„Siena mi fe'; disfecemi Maremma“	470
Brennbaum	471
DI Nixon	472

X [Pe sub acoperișul într-o rână]	474
XI [Conservatoare a tradițiilor milesiene]	475
XII [Daphne cu coapsele prinse în scoarță]	476
Envoi (1919)	478

[Partea a II-a]

Mauberley (1920)

I [Întorcându-ne de la această „eau-forte / Par Jacquemart“]	479
II [Timp de trei ani, diabolus în gama muzicală]	480
„Epoca cerea“	482
IV [Molucele risipite].	485
Medalion	487
Omagiu lui Sextus Propertiu (1917)	489
Cantus planus	518
<i>Comentarii</i>	519

NOTĂ ASUPRA EDIȚIEI

Prezenta ediție din opera lui Ezra Pound este concepută în patru volume. Primul volum acoperă poezia de până la *Cantos* (*Poezii 1908-1920*), al doilea volum cuprinde două importante eseuri de ideologie literară (*ABC of Reading*, 1934; *Guide to Kulchur*, 1938), iar ultimele două volume adună seria integrală a *Cantos*-urilor (inclusiv cele două *Cantos* scrise în italiană). Ediția este concepută și realizată de mine, iar traducerea textelor lui Pound este făcută de Radu Vancu (este, deci, o ediție Patapievici–Vancu).

Structura fiecărui volum este următoarea: o notă asupra ediției, o cronologie a vieții lui Pound din perspectiva operei incluse în volum, o introducere a editorului și, la sfârșit, după textele traduse din Pound, o secțiune de note și comentarii. Prezentul volum, care este primul din serie, nu începe cu o simplă cronologie succintă a perioadei londoneze (1908-1920), ci cu o INTRODUCERE ÎN VIAȚA LUI POUND, menită să îi ofere cititorului român, pentru prima oară în cultura noastră, o viziune de ansamblu asupra biografiei și operelor lui Ezra Pound. Volumele de *Cantos* vor conține, în contiguitate cu textul poeziei, comentarii explicative vers cu vers, concepute în așa fel încât să îi facă cititorului imediat accesibile, sub ochiul care cuprinde pagina, informațiile necesare înțelegerii textului.

Majoritatea textelor lui Ezra Pound din acest volum au fost traduse de Radu Vancu, cu excepția a unsprezece poeme (printre care „Hugh Selwyn Mauberley“), pe care, în semn de omagiu, le-am preluat din traducerea deja publicată de Mircea Ivănescu (1986), precum și din manuscrisele încredințate de acesta Denisei Comănescu. Textul după care au fost realizate traducerea este cel al ediției Richard Sieburth (*Ezra Pound, Poems and Translations*, 2003); orientativ, a mai fost folosită și ediția bilingvă Eva Hesse (*Ezra Pound, Personae / Masken*, 1992), iar nepotrivirile între ediții au fost tranșate recurgând la ediția Lea Baechler & A. Walton Litz (*Ezra Pound*,

Persona. The Shorter Poems of Ezra Pound, A Revised Edition, 2001). Ambele INTRODUCERI și COMENTARIILE au fost realizate de mine, după sursele indicate în LISTA DE LUCRĂRI de la finele volumului. Notele de subsol indicate prin asterisc, care apar în cuprinsul poemelor, sunt toate datorate lui Pound. Notele de subsol indicate prin cifre arabe, care apar în INTRODUCERI ori în COMENTARIII, sunt ale mele. Orice abatere de la această regulă a fost semnalată în mod expres.

Traducerile din opera lui Ezra Pound care au apărut până acum în limba română pot fi găsite în LISTA DE LUCRĂRI de la finele volumului; pentru fiecare poezie în parte, existența unei traduceri în limba română a fost semnalată în COMENTARIII, în secțiunea de prezentare a periodicelor ori volumelor în care a apărut poezia respectivă. Cea mai cuprinzătoare selecție din poezia lui Pound apărută până acum în cultura noastră este datorată lui Ion Caraion (1975), căruia Radu Vancu și cu mine îi aducem aici omagiul nostru, alături de A.E. Baconsky (1972), Tudor Dorin (1978), Vasile Nicolescu (1983), Virgil Teodorescu și Petronela Negoșanu (1983) și Mircea Ivănescu (1986). Cei care au tradus pentru prima oară în limba română câteva dintre textele teoretice cele mai importante ale lui Ezra Pound au fost Andrei Brezianu și Ada Savin (*Secolul 20*, 5 [113], 1970, pp. 5-17).

Sprijinul pe care Radu Vancu și cu mine l-am primit din partea Editurii Humanitas Fiction a fost extraordinar. În primul rând, sprijinul oferit de Gabriel Liiceanu pentru realizarea unei ediții Pound în patru volume, în condiții editoriale de excepție. În al doilea rând, sprijinul constant, răbdător și neverosimil de competent oferit de Denisa Comănescu de-a lungul anului și jumătate cât am lucrat cot la cot la această ediție. În al treilea rând, sprijinul profesionist acordat prin asistența consistentă și plină de minuțiozitate pe care în ultima etapă a redactării și corectării INTRODUCERILOR și COMENTARIILOR am primit-o de la Andreea Răsuceanu. Pentru limba latină, am beneficiat de sfaturile și sugestiile prietenești ale profesorului Dan Negrescu. Tuturor le sunt adânc recunoscător pentru ajutorul lor și țin să le aduc aici mulțumirile mele cele mai vii.

H.-R. Patapievici

INTRODUCERE ÎN MODERNISMUL LUI EZRA POUND:
MODERNISMUL CA RENAȘTERE

„There is no younger generation [of poets]. E.P. is a solitary volcano.“

W.B. YEATS, 1910¹

„Mr. Pound is more responsible for the 20th Century revolution in poetry than any other individual.“

T.S. ELIOT, 1954²

1 „Nu există o generație tânără [de poeți]. E.P. e un vulcan singuratic“ (W.B. Yeats, conversație privată cu Olivia și Dorothy Shakespear, 1910; *apud* A. David Moody, *Ezra Pound: Poet. A Portrait of the Man and his Work*, vol. I: *The Young Genius. 1885-1920*, 2007, p. 99). Formula „a solitary volcano“ va fi luată de John Tytell ca titlu pentru biografia sa, publicată în 1987: *Ezra Pound. The Solitary Volcano*.

2 „Dl Pound e mai responsabil pentru revoluția poeziei din secolul XX decât oricine altcineva“ (T.S. Eliot, „Introduction“, *Literary Essays of Ezra Pound* [1954], Second Printing, 1968, p. xi).

Sumarul
„INTRODUCERII ÎN MODERNISMUL LUI EZRA POUND“

I.	Preambul	143
1.	Ce ar trebui să cuprindă un studiu complet	143
2.	Filozofia lui Pound, scopul prezentei „INTRODUCERI“	146
II.	Modernismul nu începe cu o revoluție	146
3.	Redefinirea tradiției	147
4.	Mecanismul constituirii tradiției poetice, <i>motz e son</i>	148
5.	Modernismul literar este non-local, ecumenic și universal	150
6.	În modernism, tradiția se află sub autoritatea talentului individual	150
III.	Turnantul modernist	151
7.	1910 – anul în care natura umană s-a schimbat	151
8.	Imagismul	153
9.	Modernismul francezilor. Diferența față de „englezi“	155
10.	Extra-teritorialitatea modernilor	156
11.	Moderni <i>vs</i> Edwardieni	157
12.	Laforgue: „la nouveauté“	158
13.	Pound: „make it new“	159
14.	G.M. Hopkins: „inshape“ și „instress“	160
15.	Pound: viziunea intensității radiante	162
16.	Genealogia modernismului lui Pound	163
IV.	Interpretările tradiționale privind modernismul lui Pound	163
(A)	Pound ca simptom al modernismului	164
17.	Eliot despre Pound	164
18.	Legătura dintre noțiunile critice ale lui Eliot și teoriile lui Pound	168
19.	Paradoxul recepției lui Pound după perioada londoneză (1908-1920)	172

(B) Pound ca descriere a modernismului	173
20. Metoda, tautologia	173
21. Mecanismul „automodernizării“	174
22. Modernul, <i>modernus</i>	175
23. Excurs privitor la mecanismul „modernului“	176
24. „Măștile“ lui Pound	177
25. „Vocile“ lui Eliot	178
26. Definiția modernismului ca renaștere	180
(C) Pound ca explicație a modernismului	181
27. Opt teze privind modernismul ca renaștere	181
28. Excurs privitor la renaștere	182
29. Analiza modernismului în idealtipuri	183
V. Filozofia lui Pound (I). Modernismul nu este o ideologie	185
30. „Marea pierdere“ și simțurile solare	185
31. Modernismul este o „revrăjire“ a lumii (<i>Wiederverzauberung der Welt</i>)	187
32. Trecutul e prezent	188
33. Diagnosticul istoric	189
VI. Filozofia lui Pound (II)	191
(α) Metoda imaginii	191
34. Teoria imaginii la Pound	191
35. Imaginea constă în prezenteificare	193
(β) Metoda regresiei la primitiv	193
36. Teoria eliminării sedimentelor culturale	193
37. Metoda „fântânilor puse în abis“: <i>The Seafarer</i>	195
38. Metoda „fântânilor puse în abis“: <i>Canto I</i>	196
39. Sensul experimentalismului lui Pound	197
VII. Pound, modernismul & epoca modernă	198
40. Proteismul lui Pound	198
41. Importanța filozofică a modernismului	200
42. Răspunsurile lui Ezra Pound	201

Poezii

1908-1920

Poeme din

A LUME SPENTO (1908)

A QUINZAINES FOR THIS YULE (1908)

PERSONÆ (1909)

și

EXULTATIONS (1909)

COPACUL

Stam nemișcat și eram copac în pădure,
Cunoscând adevărul celor nevăzute pân-atunci;
Al lui Daphne și-al mlădițelor de laur
Și-al bătrânei perechi slăvitoare de zei
Schimbată-n ulm-stejar pe landa ei.
Nu se făcu așa până zeii nu fură
Rugați aprins, doar-doar se îndură
Să intre-n vatra casei din inima lor,
Să poată-nfăptui așa lucru de minune;
Totuși am fost copac în mijloc de pădure
Și-am înțeles destule lucruri pure
Ce nebunie peste măsură îmi erau pân-atunci.

THRENOS

N-o să mai fie pentru noi micuțul geamăt,
N-o să ne mai înfioare vântul în amurg.
Iată-i, morții prea frumoși!

N-o să mai ard.

N-o să mai fie pentru noi fluturarea de aripi
Făcând să zumzăie aerul de peste noi.

Iată-i, morții prea frumoși!

N-o să mă mai jupoaie dorința,
N-o să mai fie al nostru tremurul
Mâinilor când se întâlnesc.

Iată-i, morții prea frumoși!

N-o să mai fie al nostru vinul buzelor,
N-o să mai fie a noastră cunoașterea.

Iată-i, morții prea frumoși!

N-o să mai fie șuvoiul,
N-o să mai fie al nostru locul de întâlnire
(Iată-i, morții prea frumoși!),
Tintagoel.

LA FRAISNE

Pentru că am fost un sfetnic solemn, cu obrazul uscat
Mult înțelept în toate, și bătrân-bătrân,
Dar am lăsat deoparte nebunia aceasta, și frigul spân
Pe care-l strânge peste trupul său, ca pe o mantie, bătrânețea.

Eram puternic – sau cel puțin așa-mi spuneau –
Tinerii, în jocurile lor, iuți cu sabia;
Dar am lăsat deoparte nebunia asta; și de abia
Acum sunt bucuros într-un alt fel, care-mi e mai potrivit.

Și mult m-am răsucit prin scorburile frasinului,
Și fața mi-am ascuns-o acolo unde stejarul
Și-a-ntins asupra mea frunzele, și amarul
Jug al felului de-a fi al oamenilor mi l-am scuturat.

Și lângă balta moartă de la Mar-nan-otha
Eu mi-am găsit o mireasă
Care a fost pe vremuri tulpina unui lemn-al-câinelui.
Ea m-a chemat din gândurile mele vechi
Mi-a stins nemulțumirea sfătuirilor lumești
Și m-a-ndemnat spre cântece de laudă

Doar întru cinstea vântului care foșnește printre frunze.

M-a scos din felul meu mai vechi de-a fi,
Până când au venit să spună că-s nebun;
Dar am văzut și suferința oamenilor, și mă bucur mult,
Căci știu că vaierele și amărăciunea sunt o nebunie.

Și eu? Eu, mi-am lăsat departe toată nebunia și durerea.
Și lacrimile mi le-am strâns în frunzele de ulm
Și mi le-am părăsit sub lespede de piatră
Și-acum spun despre mine oamenii c-aș fi nebun căci eu m-am lepădat
De orice nebunie, și am aruncat-o de la mine
Și-am părăsit cărările mai vechi și sterpe ale oamenilor,
Și pentru că acum mireasa mea
E-un lac de ploaie în pădure, și
Chiar dacă toți îmi spun că sunt nebun
E doar că eu mă bucur mult,
O, mult, căci, iată, mireasa mea îmi poartă o iubire nesfârșită
Ce-i mult mai dulce, mult, decât iubirea femeilor
Care te bântuie, te arde și te-mpinge în nebunie.

Aie-e! E-adevărat, mă bucur mult

O, mult de tot, căci, iată, o am aici, și singură, doar pentru mine
Și nimeni nu ajunge pân-la noi.

Demult, când mai umblam printre oamenii tineri...
Și se spunea că sunt chiar puternic, printre oamenii tineri.
Demult, odată, a fost o femeie...
...dar am uitat... era ea...
...aș vrea să nu mai vină iarăși.

...nu-mi mai aduc aminte...

Cred că mi-a făcut mult rău, atunci, numai că...
Asta a fost demult, demult.

Și nu mai vreau să-mi aduc aminte de nimic.

Aici e haita vântului pe care-mi place
Să o ascult suflând prin frasini:
Căci suntem singuri, singuri
Aici, printre frasini.

Traducere de Mircea Ivănescu

CINO

Campagna, Italia, 1309, pe drumul mare

Puah! Am cântat femeile din trei orașe,
Dar totuna e;
Și voi cânta despre soare.

Buze, vorbe, și le prinzi în plasă,
Vise, vorbe, și ele-s ca giuvaiere,
Descântece stranii de zeitare bătrână,
Corbi, nopți, ademenire:
Și ele nu-s;
Fiind schimbate-n suflete ale cântecului.

Ochi, vise, buze, și noaptea se duce.
Fiind eu pe drumuri încă o dată,
Ele nu-s.
Uitând în turnurile lor cum ne-am acordat
Cândva suflul pentru cântat,
Își reped visul asupra-ne și
Gemând spun: „De-ar fi Cino,
Pătimașul Cino, al ochilor încrețiți,
Duhliul Cino, al râsului iute,
Cino, al îndrăznelii, poznei,
Ușor de ispititul Cino, voinicul tagmei
Ce bate drumuri vechi prin lumină sub soare,
De-ar fi Cino al Lăutei aici!“

O dată, de două ori pe an –
Nelămurite cuvântă ele astfel:

„Cino?“ „A, ă, Cino Polnesi
Cântărețul, de el vorbești?“
„A, da, a trecut odată pe-aici,
O obrăznicătură, dar...
(Ah, sunt toți la fel, vagabonzii ăștia),
Pesta! 's cântecele lui?
Sau le cântă pe-ale altora?
Dar *tu*, Stăpâne, cum merge cu orașul tău?“

Dar tu „Stăpâne“, Domnul cu harul Său!
De-ar ieși la iveală tot ce știi, Stăpâne,
Ai fi Cino Cel-fără-moșie, taman ca mine,
O Sinistro.

Am cântat femeile din trei orașe.
Dar totuna e.
Voi cânta despre soare.
...cum?... aveau de regulă ochii cenușii,
Dar totuna e, voi cânta despre soare.

„’Pollo Phoibee, tingire veche, tu,
Glorie ’n a lui Zeus zi de slăvire,
Scut albăstriu-oțel, cerul asupra-ne
Are gurgui vesela-ți strălucire!

’Pollo Phoibee, în peregrinare
Dă-ne râsul tău drept cântec de drum;
Aibă-ne-n grijă a ta lucoare.
Norii și ploaia vor trece ca fum!

Căutând ne'ncetat abia-tăiatul drum
Către grădinile soarelui...“

.

Am cântat femeile din trei orașe
Dar totuna e.

Voi cânta despre păsările albe
Din apele albastre ale cerului,
Norii risipiți pe marea lui.